

Välkommen till

Nyhetsbrev nr 37

från Kalle Eriksson och Bjäreförlaget

Ett särskilt välkommen

till dig som nu får mitt Nyhetsbrev för första gången. Som vanligt är det ett antal personer, som är premiärmottagare. Vill du kolla tidigare Nyhetsbrev kan du gå in på min hemsida www.bjareforlaget.com. Under rubriken "... som jag ser det." finns bl.a. Nyhetsbrev.

Som jag skrev i förra Brevet, har vi nu med god marginal passerat 500-strecket när det gäller mottagare av Nyhetsbrevet. Har du någon i din bekantskapskrets som du tror är intresserad av att få Nyhetsbrev - tipsa gärna vederbörande - eller mig..

I New York

bor en av mina läsare. Peter heter han. Han förstår inte svenska språket men har hittat sitt knep. Det vill han gärna dela med sig. Varsågod. Så här lyder tipset från Peter: utnyttja Googles översättningsfunktion. Visserligen har Peter - liksom andra som använt den funktionen - upptäckt, att datorn inte alltid översätter så korrekt, men han tycker ändå, att han får en god uppfattning om innehållet. Tack, Peter, för tipset.

Har du någon erfarenhet av denna Google-funktion? Berätta gärna.

USA leder

Varje månad får jag statistik över antalet besök på min hemsida www.bjareforlaget.com. Som tidigare leder USA besöksstatistiken för utlandet. Under augusti har Kina ryckt upp på en säker andraplats, följt av Kanada. Över huvud taget visar augusti stora förändringar jämfört med tidigare månader. Japan har tappat flera placeringar. Storbritannien har klättrat i tabellen för att ta ett par exempel.

Får jag lov?

Mitt arbete med att dokumentera bjärebygdens dansbanor genom tiderna fortsätter. Ämnet är stort. Mycket större än jag kunde ana när jag började nysta..

Material flyter in från intresserade personer. Jag har just fått intressant material om Idrottsparken i Greve. Tack! Saknar fortfarande material om Torekovs Tivoli - det som senare blev Strandparken. Jag vet att många som läser detta brev har dansat där.

Har du någon information om någon dansbana - eller något annat kring ämnet dansbanor i Bjäre - hör av dig med ett mejl. Även bilder välkomnas.

Berätta gärna egna minnen från gångna tiders dansbanor.

Ett brev betyder så mycket

Vi får ofta höra att folk i allmänhet har slutat skriva brev. E-posten har tagit över.

Om det är så är det förstås beklagligt. Av flera skäl. Ett av dessa skäl är, att breven har ett särskilt värde som historiska dokument. Ju äldre breven är desto större blir det historiska värdet.

I mitt arbete med bl.a. boken Bjärebor berättar om Bjäre hade jag förmånen att ha tillgång till flera stora brevsamlingar. Alla från 1800-talet.

En av dessa samlingar var breven till sjökaptan Janne Nilsson i Ramsjö. De ställdes till mitt förfogande av Göran Ramfors i Ramsjö, barnbarn till sjökaptan Janne Nilsson.

I min bok hade jag inte möjlighet att få plats till alla breven. Nu har emellertid hela brevsamlingen presenterats i en bok som Janne Nilssons barnbarn låtit ge ut: Brev till Janne. Se artikel på min hemsida.

Det som gör brev så värdefulla som historiska dokument är, att de ger oss en särskild närhet till såväl människorna som skrivit, som de händelser och företeelser som beskrivs. Eftersom det rör sig om i högsta grad personligt innehåll i breven, är det förstås i första hand mycket gamla brev som kan användas. Självt har jag endast använt brev från 1800-talet. Vissa brev har ca 150 år på nacken.

"Ej föra högljutt tal, sång eller oväsen på väg hem."

"Varje medlem må anse det som en hederssak för klubben, att ej föra något högljutt tal, sång eller oväsen på hemvägen efter övningarnas slut"

De här raderna hittar jag i de stadgar, som den år 1913 nybildade föreningen i Båstad - Båstads Gymnastik& Idrottsklubb - hade utformat. På föreningens program stod vid den tiden främst gymnastik. I september det här året hade man lyckats hyra den gamla gymnastiksalen i hotell Victoria vid torget i Båstad. Det var f.ö. en lokal som saknade belysning.!!

Albin Kroon hade blivit ledare för gymnastiken. Han var polisman och han "hade en fallenhet för ordning och reda". Något som återspeglades i de stränga stadgarna.

Den här lilla historiska skärvan hittade jag i Båstads GIF:s jubileumsskrift, som utgavs 1938, dvs vid föreningens 25-årsjubileum. Den skriften - och många liknande skrifter från våra idrottsföreningar i Bjäre - har jag samlat in för ett projekt, som jag f.n. arbetar med och som än så länge har titeln "När idrotten kom till Bjäre"

Har du minnen från idrott i Bjäre i gångna tider? Hör gärna av dig i så fall. Som underlag använder jag protokoll, jubileumsskrifter och liknande dokument. Jag försöker även samla personliga berättelser och minnen från dem som varit med.

Därför: Dela gärna med dig av dina minnen från idrottens värld i Bjäre.

Språktestet.

Dags att redovisa de rätta lösningarna till förra yhetsbrevets prov, när det gäller gamla dialektala ord:

Haffel=stor bit. Haga= haka. Hagalen= girig. Halaen=halvannan.

Hammel=draglinesvängel.(stång där linorna mellan hästen och vagnen fästes).

Hamsa= trassla. Hanabjälke= tvärbjälke. Hanom=honom. Harepinga=pinnar till harv. Haunt= Förargligt. Generande. Have=trädgård. Havraneg=Havrenek. Kärve.

Hialös= otålig. Hidanom=Hitom. Hie= rörig plats. Hied= otålig. Hinga=

hennes. Hode=huvud. Holians= ganska. Hydda= göra rent. Hårra= snurra. Hälad= helg. Hällörad= religiös. Hämtår= rester från tröskning. Hänanom= bortom.

Hör= lin. Hövel= hyvel.

"De va så rälit så ja vände."

Innan vi ger oss på nästa lektion i språktestet, kan vi värma upp med ett par små tillämpningar i det här med språkkunskap:

Skåningen bedyrar för sin norrländske bakanting:

- Jodå. Vesst har ja reist i Norrland, men dar va så rälit så jag vände i Markaryd.

Eller varför inte ett par gamla ordspråk:

- Når du harad va ja har plöjt, så får du veda, va ja har döjt.

- De e engen varld add vållräna i

(Klarar du att översätta får du gärna skicka in det till mig som bevis.)

Nytt språktest.

Nu gäller det ord på bokstaven i:

Ihu. Ijåns. Ill. Illa hållen. Illavured. Illebrann. Immed.

Ingante. Ingbongen. Inged anned. Ingelöckt. Ituslaen.

Rätta svaren kommer som vanligt i nästa nr av Nyhetsbrev.

Favoritord.

Vilka är dina favoritord när det gäller gamla dialekt-uttryck? Skriv och berätta.

Andra dialekter.

Många av mina läsare har sina rötter i - eller bor i - helt andra delar av Sverige än där "mina" gamla dialektord förekommit. Du som bor på annan ort: Välkommen med gamla dialektord från din hemtrakt. Ta för säkerhets skull med även en översättning. Gärna kommentarer.

Byarna i Bjäre skapar böcker

Det finns skäl att återkomma till ett ämne som jag ofta tagit upp: bjärebornas djupa intresse för sin egen bygd och dess historia. Detta intresse har bl.a. tagit sig uttryck i att grupper av personer inom en viss by slagit sig samman och börjat studera byns historia. I flera fall har det lett fram till att man redovisat resultat av sitt arbete i bokform.

Här är de byar, som jag haft förmånen att läsa om:

Glimminge

Ramsjö

Mäsinge/Vegalt

Grevie

Hålarp

Ängalag

Hovs socken

Har jag missat någon? Skriv gärna och tipsa om var jag kan skaffa boken. Jag vet att fler bya-böcker är på väg. Du som känner till någon sådan -skriv några rader om det så kan jag ge lite draghjälp här i Nyhetsbrevet och på min hemsida.

Även andra böcker om Bjäre

Utöver dessa böcker som tillkommit genom olika former av grupparbeten har många böcker om Bjäre producerats av enskilda personer. På senare år är det faktiskt väldigt många. Jag avser att på min hemsida redovisa de böcker och trycksaker som jag känner till. Jag vet ju att bland Nyhetsbrevets läsare är intresset stort.

Kolla hemsidan framöver <<http://www.bjareforlaget.com>>
www.bjareforlaget.com

Till er som bett om en lista

över mina egna böcker. Här kommer den:

- Så blev Båstad tennis.
- Bilder av ett sekel i Bjäre
- Vår Bjäre historia i bild
- Bjärebor berättar om Bjäre.

Du kan köpa böckerna i bokhandeln eller direkt genom mig. Som läsare av mina

Nyhetsbrev har du en särskild rabatt. Kontakta mig för information.

"Hvad en cyklande dam bör göra"

Ibland, när jag gräver i i vår historia träffar jag på på uppgifter och formuleringar som jag känner, att det här måste jag dela med mig av. Ett sådant exempel hittar jag från den tiden då cykeln - velocipeden - var helt ny i Sverige. Till en början ansågs cykeln vara en angelägenhet enbart för männen. Snart kom dock kraven från kvinnorna att också prova på detta nya. Strax uppstod då en mängd förmaningar. Här är några exempel:

Under rubriken "Hvad en cyklande dam bör göra för att inte få sin hy förstörd."

Så här lyder receptet.(med moderniserad stavning.).

"Först och främst böra de var morgon och afton ingnida ansiktet med en blandning av glycerin och citronsaft - lika mycket av varje. På sina utflykter måste de vara väl pudrade och dessutom måste ansiktet skyddas med ett gulvitt flor. Den blekgula färgen besitter den egenskapen, att den endast låter den för huden oskadliga solstrålarna verka på densamma"

Det finns många fler råd till de cyklande damerna. Fler än vad som ryms här. Kolla därför på min hemsida <<http://www.bjareforlaget.com>> www.bjareforlaget.com under rubriken Blogg

Höst

Under mina dagliga vandringar längs bjärekusten har under några veckor haft sällskap av starar i mängd. För varje dag har flockarna blivit allt större och flygövningarna alltmer avancerade. Det tycks som att alla individer skall tränas i konsten att inte tappa kontakten med flocken. Den konsten är viktig när det är dags för den långa resan söderöver.

Ett annat hösttecken. "Sommarbryggorna" längs bjärekusten plockas in - en efter en. Oftast är det en sammanslutning av personer eller någon förening, som tar ansvaret för dessa icke-kommunala bryggor.

På stranden i Mäsinge stöter jag på Kay Pettersson när han är ute på bryggan och förbereder årets höst-inflyttning. Kay lägger ner ett enormt jobb för att med grannars hjälp se till att bryggan kommer på plats på våren och tas in på hösten. Han har skaffat materialet till bryggorna. Under hela säsongen vårdar och städar han - personligen - bryggan dagligen(!). Ser till att allt är i ordning. Sätter ut sittmöbler och bord på stranden. Allt för att skapa trivsel och god grannsamvaro. Allt ideellt.

11 september

är det idag. Denna tragedidrabbade dag. Många minns med sorg och vemod:

- Den blodiga militärkuppen i Chile 1973
- Flygplanen mot tvillingtornen i New York 2001
- Anna Lindh, Sveriges utrikesminister, som dog tidigt på morgonen efter knivdådet dagen före. Året var 2003.

Anna Lindh

hade jag f.ö. förmånen att träffa flera gånger 1997 och -98. Det var i samband med de dramatiska tunnelhändelserna på Hallandsås. Båstads kommun var under hösten 1997 försatt i krisläge. Jag ingick som informationsansvarig i den krisledning, som ledde arbetet med allt som var kopplat till Hallandsåshändelserna. Anna Lindh, då miljöminister, besökte oss flera gånger. Hon gav oss ett enormt stöd i den pressade situation, som kommunen hade hamnat i.

När det sedan - på försommaren 1998 - var dags för Pärans Dag och odlarna var - minst sagt - oroliga för konsumenternas reaktion på det som inträffat, bad vi Anna att komma till arrangemanget och därmed ge bjäreodlarna sitt stöd. Som vanligt ställde hon upp. Kom till oss. Åt bjärepotatis och underströk hur goda de var. Och framför allt: ofarliga att äta!

Avslutar som vanligt

med mitt påpekande: om du i fortsättningen inte vill ha mina Nyhetsbrev är det bara att du hör av dig. Ett litet mejl om detta räcker.

Kalle Eriksson

Bjäreförlaget

Hallavaravägen 102

269 91 Båstad

Tel. 0431-365332